

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Освітньо-професійна програма

«Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

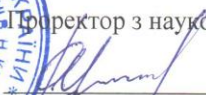
Галузь знань 10 Природничі науки

Спеціальність 106 Географія

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
“29” травня 2023 року,
протокол № 9

Введено в дію з 2023/2024 навчального року
наказом від 01.06 2023 р. № 0114-1/227

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

Харків 2023 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми
«Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

Освітню програму розглянуто та схвалено на:

1. Науково-методичній раді Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна:
протокол № 8 від «16» травня 2023 р.

Голова науково-методичної ради,
Проректор з науково-педагогічної роботи Олександр ГОЛОВКО

2. Вченій раді факультету геології, географії, рекреації і туризму:
протокол № 4 від «03» квітня 2023 р.

Голова вченої ради факультету Віліна ПЕРЕСАДЬКО

3. Науково-методичній комісії факультету геології, географії, рекреації
і туризму:
протокол № 4 від «03» квітня 2023 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету Олександр ЖЕМЕРОВ

4. Кафедрі соціально-економічної географії і регіонознавства:
протокол № 4 від «22» березня 2023 р.

Завідувач кафедри,
д. геогр. н., професор Людмила НСМЕЦЬ

ПРЕАМБУЛА

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади	Науковий ступінь, вчене звання
Керівник робочої групи – Кравченко Катерина Олександрівна, гарант освітньої програми	доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства	кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства
Члени робочої групи		
Немець Людмила Миколаївна	професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства ХНУ імені В.Н. Каразіна	доктор географічних наук, професор кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства
Костріков Сергій Васильович	професор кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства	доктор географічних наук, професор кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства
Сегіда Катерина Юріївна	професор кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства	доктор географічних наук, професор кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства
Кандиба Юрій Іванович	доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства	кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства
Телебенева Євгенія Юріївна	доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства	кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства

До проєктування освітньої програми долучені:

Представники здобувачів вищої освіти:

Циган Владислав Сергійович – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток», студент кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства ХНУ імені В.Н. Каразіна;

Бедрій Єлизавета Романівна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток», студентка кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства ХНУ імені В.Н. Каразіна.

Представники роботодавців:

Носирев Олександр Олександрович – керівник ГО «Науково-дослідний інститут регіонального економічного розвитку», кандидат географічних наук, доцент;

Черномаз Павло Олексійович – начальник сектору перспективного розвитку ДП «Харківський регіональний науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації», кандидат географічних наук, доцент;

Кірюхін Олексій Михайлович – радник з питань транскордонного та міжнародного співробітництва Асоціації органів місцевого самоврядування Харківської області.

При розробці проєкту Програми враховані вимоги:

1) Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2020 р. № 805, зі змінами, наказ МОНУ № 593 від 28.05.2021 року.

2) Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженого Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23.12.2020 № 2736.

1. Профіль освітньої програми

1 – Загальна інформація	
<i>Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу</i>	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, факультет геології, географії, рекреації і туризму
<i>Офіційна назва програми</i>	Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток Economic, Social Geography and Regional Development
<i>Ступінь вищої освіти</i>	Бакалавр
<i>Кваліфікація, що присвоюється</i>	Бакалавр географії, економічна, соціальна географія та регіональний розвиток
<i>Тип диплому та обсяг освітньої програми</i>	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців
<i>Наявність акредитації</i>	Рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, протокол засідання від 17.05.2022 № 813
<i>Передумови</i>	Наявність повної загальної середньої освіти, на основі ступеня «фаховий молодший бакалавр», «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»)
<i>Мова викладання</i>	Українська
<i>Термін дії освітньої програми</i>	3 роки 10 місяців
<i>Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми</i>	https://geo.karazin.ua/osv_prog_bak_2023/
2 – Мета освітньої програми	
Забезпечення теоретичної та практичної підготовки висококваліфікованих кадрів, які набувають базових фахових знань для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної географічної науки, здатності до виробничої діяльності в установах професійного, наукового та технічного профілю.	
3 – Характеристика освітньої програми	
<i>Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))</i>	10 Природничі науки 106 Географія
<i>Орієнтація освітньої програми</i>	Освітньо-професійна, прикладна. Забезпечує оволодіння комплексом загальних та фахових компетентностей, необхідних для фахівців для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної географічної науки.
<i>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</i>	Базова вища освіта в галузі знань 10 Природничі науки із спеціальності 106 Географія. Ключові слова: економічна географія, соціальна географія, регіональний розвиток.
<i>Особливості програми</i>	Підвищена увага до вивчення проблем регіонального розвитку, територіального планування і менеджменту, геоурбаністики, які досліджуються соціально-економічною географією.

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
<i>Придатність до працевлаштування</i>	Професійна, наукова та технічна діяльність. 2442.2 – географ, географ-економіст; географ (політична географія); 2442.2 – фахівець з міської та районної планівки; 2442.2 – фахівець з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки; 3439 – асистент географа; 2320 – вчитель закладу загальної середньої освіти; 2320 – вчитель спеціалізованого закладу загальної середньої освіти; 1474 – менеджер (управитель) з питань регіонального розвитку.
<i>Подальше навчання</i>	Випускники мають право на здобуття освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти та можуть набувати додаткові кваліфікації в системі освіти дорослих.
5 – Викладання та оцінювання	
<i>Викладання та навчання</i>	Основними підходами до навчання є компетентнісний, студентоцентризований, проблемно-орієнтований. Провідні методи навчання – проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.
<i>Оцінювання</i>	Чотирирівнева та дворівнева, 100-бальна система оцінювання через такі види контролю з накопиченням отриманих балів: <i>поточний</i> (усне та письмове опитування), <i>проміжний</i> (захист практичних, самостійних робіт), <i>підсумковий</i> (письмові екзамени, залікові роботи, захисти звітів з практик), <i>самоконтроль</i> , <i>державна атестація</i> (атестаційний екзамен, підготовка та публічний захист кваліфікаційної роботи бакалавра).
6 – Програмні компетентності	
<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з економічної і соціальної географії та регіонального розвитку або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження суспільних об'єктів та процесів.
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК06. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК07. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК08. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК09. Здатність працювати автономно. ЗК10. Навички здійснення безпечної діяльності. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу

	життя.
<i>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</i>	<p>СК01. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів.</p> <p>СК02. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.</p> <p>СК03. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.</p> <p>СК04. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки.</p> <p>СК05. Здатність аналізувати склад і будову геосфер на різних просторово-часових масштабах; вивчати суспільно-територіальні системи різних ієрархічних рівнів.</p> <p>СК06. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.</p> <p>СК07. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.</p> <p>СК08. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати; аналізувати особливості регіонального соціально-економічного розвитку.</p> <p>СК09. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.</p> <p>СК10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.</p> <p>СК11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проєктах.</p> <p>СК12. Здатність до системного географічного мислення.</p> <p>СК13. Здатність проводити дослідження регіонального розвитку та різних аспектів територіальної організації суспільства.</p> <p>СК14. Картографічна компетентність: уміння давати комплексну географічну оцінку території за результатами аналізу карт, здатність відображати географічні об'єкти і процеси за допомогою картографічних творів.</p> <p>СК15. Здатність використовувати географічні інформаційні технології для вирішення експериментальних і практичних завдань у галузі географії та регіонального розвитку.</p> <p>СК16. Здатність здійснювати педагогічну діяльність та викладати дисципліни професійної підготовки у закладах загальної і спеціальної освіти.</p>
7 – Програмні результати навчання	
<i>Програмні результати навчання</i>	<p>ПР01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.</p> <p>ПР02. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.</p> <p>ПР03. Пояснювати особливості організації географічного простору.</p> <p>ПР04. Аналізувати географічний потенціал території.</p> <p>ПР05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.</p> <p>ПР06. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.</p> <p>ПР07. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.</p>

	<p>ПР08. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.</p> <p>ПР09. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер на різних просторово-часових масштабах; вивчати суспільно-територіальні системи різних ієрархічних рівнів, досліджувати особливості регіонального соціально-економічного розвитку.</p> <p>ПР10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.</p> <p>ПР11. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.</p> <p>ПР12. Мати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур.</p> <p>ПР13. Володіти базовими знаннями з економічної та соціальної географії України і світу.</p> <p>ПР14. Планувати, організовувати і проводити стаціонарні, напівстаціонарні та польові географічні спостереження.</p> <p>ПР15. Аналізувати різні аспекти територіальної організації життєдіяльності суспільства.</p> <p>ПР16. Проводити аналіз регіонального розвитку та давати оцінку регіонального потенціалу.</p> <p>ПР17. Володіти методиками навчальної та виховної роботи у закладах загальної і спеціальної освіти на основі сучасних науково-педагогічних досягнень.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
<i>Специфічні характеристики кадрового забезпечення</i>	Відповідає ліцензійним умовам. Усі викладачі є штатними викладачами ХНУ імені В.Н. Каразіна, мають науковий ступінь та/або вчене звання, що відповідає основному профілю дисципліни, що викладається, мають підтверджений рівень наукової та професійної активності. Усі викладачі раз на п'ять років проходять підвищення кваліфікації.
<i>Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення</i>	Обладнання та устаткування, необхідне для польових і камеральних досліджень географічних об'єктів і систем, технічні засоби навчання (дошки-екрани; мультимедійні проектори, ноутбуки, принтери, сканери, персональні комп'ютери з програмним забезпеченням) для формування предметних компетентностей з географії у процесі навчання здобувача; використання баз для проведення навчальних і виробничих практик (за договорами про співпрацю). Є навчальні аудиторії, лабораторії, комп'ютерні класи, гуртожиток, пункти харчування, точки бездротового доступу до Інтернет, спортзали тощо.
<i>Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення</i>	Офіційний сайт ХНУ ім. В.Н. Каразіна, власний сайт факультету геології, географії, рекреації і туризму, сайт кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства, необмежений доступ до Інтернет, друковані (фонди ЦНБ імені В.Н. Каразіна, репозитарій, власні бібліотеки навчальних лабораторій, картографічні твори) та Інтернет-джерела (у т.ч. і Центру електронного навчання ХНУ) інформації; навчальні і робочі плани (з пояснювальними записками до них), освітні програми, робочі програми дисциплін і практик, навчально-методичні комплекси дисциплін, що включають лекційний матеріал, завдання практичних робіт, питання семінарських занять, завдання самостійної роботи, питання, задачі, завдання для поточного та підсумкового контролю.
9 – Академічна мобільність	
<i>Національна кредитна</i>	На основі двосторонніх договорів між Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна та академічними установами і ЗВО

<i>мобільність</i>	України.
<i>Міжнародна кредитна мобільність</i>	На основі двосторонніх договорів між Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна та навчальними закладами крайн-партнерів, в т.ч. у рамках проекту Еразмус+
<i>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</i>	Громадяни інших держав приймаються на навчання за спеціальністю 106 Географія на підставі міжнародних договорів на умовах, визначених цими договорами, а також договорів, укладених навчальним закладом із зарубіжними навчальними закладами, організаціями, або індивідуальних договорів, контрактів.

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

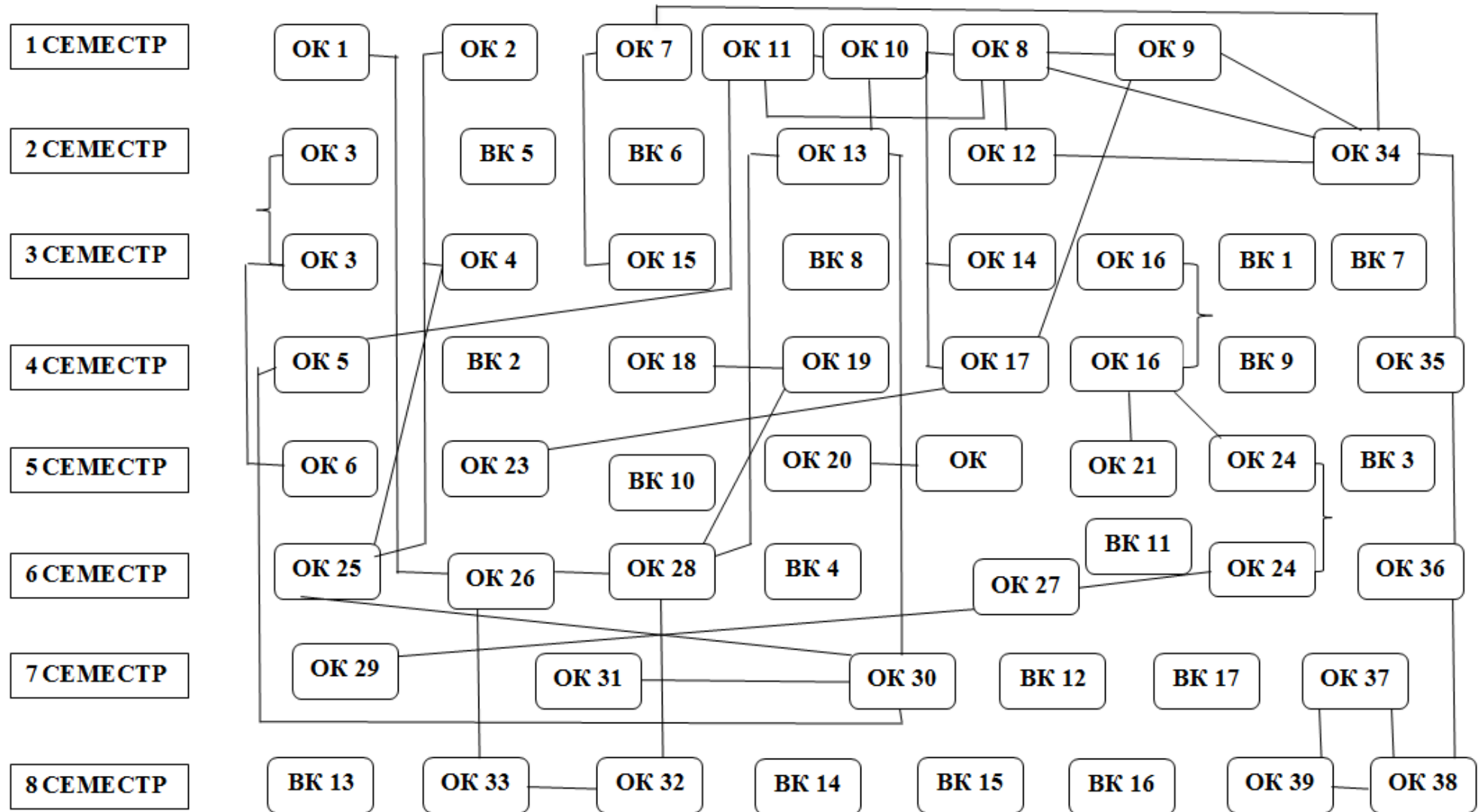
2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1	Історія України	3	Екзамен
ОК 2	Вища математика	4	Екзамен
ОК 3	Іноземна мова	6	Залік, Екзамен
ОК 4	Інформатика з основами геоінформатики (Computer Science with the basics of Geoinformatics) укр./англ.	5	Екзамен
ОК 5	Філософія	3	Екзамен
ОК 6	Іноземна мова (за фахом)	3	Залік
ОК 7	Топографія з основами геодезії	5	Екзамен
ОК 8	Загальне землезнавство	4	Екзамен
ОК 9	Ґрунтознавство і біогеографія	6	Екзамен
ОК 10	Вступ до фаху	4	Залік
ОК 11	Науково-природнича картина світу	8	Залік, Екзамен
ОК 12	Метеорологія і кліматологія	4	Екзамен
ОК 13	Основи суспільної географії	4	Екзамен
ОК 14	Геоморфологія з основами геології	4	Екзамен
ОК 15	Картографія	4	Екзамен
ОК 16	Фізична географія материків і океанів	7	Залік, екзамен
ОК 17	Ландшафтознавство (Landscape studies) укр./англ.	4	Екзамен
ОК 18	Економічна географія (Economic Geography) укр./англ.	4	Залік
ОК 19	Географія населення та розселення	4	Екзамен
ОК 20	Педагогіка	3	Екзамен
ОК 21	Фізична географія України	5	Екзамен
ОК 22	Методика навчання географії	4	Екзамен
ОК 23	Основи геоєкології	3	Екзамен
ОК 24	Регіональна економічна і соціальна географія (Regional Economic And Social Geography) укр./англ.	8	Залік, екзамен
ОК 25	Статистичні методи і обробка геоінформації	4	Екзамен
ОК 26	Історична географія з основами етнографії	4	Екзамен
ОК 27	Географія світового господарства та міжнародної торгівлі	4	Залік
ОК 28	Соціальна географія (Social Geography) укр./англ.	4	Екзамен
ОК 29	Географія сфери послуг та індустрія туризму (Geography of Services and Tourism) укр./англ.	5	Екзамен
ОК 30	Теорія і методологія суспільної географії	4	Екзамен
ОК 31	Основи суспільно-географічного моделювання	4	Екзамен
ОК 32	Урбаністична географія	4	Залік

ОК 33	Політична географія з основами геоглобалістики	5	Екзамен
ОК 34	Навчальна природничо-наукова практика	7	Екзамен
ОК 35	Навчальна професійно-орієнтована практика	6	Екзамен
ОК 36	Виробнича практика	7	Залік
ОК 37	Курсова робота за фахом	3	Екзамен
ОК 38	Переддипломна практика	5	Екзамен
ОК 39	Підготовка кваліфікаційної роботи	3	Захист
Загальний обсяг обов'язкових компонент		178	
Вибіркові компоненти ОП*			
ВК 1	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3	Залік
ВК 2	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3	Залік
ВК 3	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3	Залік
ВК 4	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3	Залік
ВК 5	Фізика / Фізика з основами фізики Землі / Фізика з основами геофізики / Геофізика ландшафтів / Історія урбанізації та основи геурбаністики / Міста світу / Географічні основи регіонального розвитку / Основи наукових суспільно-географічних досліджень	5	Екзамен
ВК 6	Хімія / Геохімія / Геохімія ландшафтів / Вступ до регіоналістики та країнознавства / Регіони та країни світу	3	Екзамен
ВК 7	Комп'ютерні технології в суспільній географії (практикум) / Комп'ютерні технології (практикум) / Комп'ютерна техніка та технології (практикум) / Методика застосування комп'ютерної техніки та технологій в суспільній географії (практикум)	4	Залік
ВК 8	Дистанційне зондування Землі (Earth remote sensing) укр./англ. / Управління даними дистанційного зондування та їх обробка / Робота з даними дистанційного зондування	3	Залік
ВК 9	Основи менеджменту / Територіальний менеджмент / Регіональна економіка	3	Залік
ВК 10	Економічна і соціальна географія України / Економічна і соціальна географія України з основами регіоналістики / Етногеографія України / Суспільно-просторова організація України	5	Екзамен
ВК 11	Географічні інформаційні системи (Geographic Information Systems) / Математико-статистичні методи в суспільній географії	4	Екзамен
ВК 12	Зовнішньоекономічні зв'язки України / Географія зовнішньоекономічної діяльності України / Географія торгівлі	4	Екзамен
ВК 13	Географія Харківської області / Географія Харкова та Харківської області / Теорії регіонального розвитку	3	Екзамен
ВК 14	Інформаційна географія і ГІС / Інформаційна географія	4	Екзамен
ВК 15	Регіональні проблеми стійкого розвитку / Основи стійкого розвитку регіону / Регіональна політика стійкого розвитку	3	Залік
ВК 16	Суспільно-географічна регіоналістика України / Суспільно-географічне районування України / Регіонознавство	3	Екзамен
ВК 17	Вибірковий вид практики: Педагогічна практика / Практика з регіонального розвитку (у межах України або за кордоном)	6	Залік
Загальний обсяг вибірових компонент		62	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

*перелік дисциплін за вибором наданий орієнтовний і може змінюватися відповідно до актуальних запитів галузі економічної, соціальної географії та регіонального розвитку

2.2. Структурно-логічна схема ОП

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток» за спеціальністю 106 Географія проводиться у формі атестаційного екзамену з географії та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра і завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: бакалавр географії, економічна, соціальна географія та регіональний розвиток.

Атестаційний екзамен передбачає оцінювання результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти та освітньою програмою.

Кваліфікаційна робота передбачає проведення самостійного дослідження, виконується за матеріалами, зібраними під час практики та їх опрацювання в лабораторних умовах, і має передбачати розв'язання спеціалізованого суспільно-географічного завдання. У кваліфікаційній роботі не має бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Обсяг та структура роботи встановлюється закладом вищої освіти. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті або в репозиторії закладу вищої освіти або його структурного підрозділу.

Атестація здійснюється відкрито і публічно перед Екзаменаційною комісією, яка затверджена наказом ректора ХНУ імені В.Н. Каразіна. Доповідь здобувача для переконливості та підтвердження висновків та пропозицій має обов'язково супроводжуватися презентацією із використанням мультимедійної техніки.

